

Núm. 19. octubre-desembre 2009

En aquest número:

Editorial

Ulls del món tanca el 2009 amb la satisfacció d'haver fet les coses ben fetes. Un any en el qual s'han aconseguit importants avenços en la lluita contra la ceguesa evitable als països més desfavorits.

Als **campaments de refugiats sahrauís** de Tindouf s'ha seguit potenciant la implicació dels professionals locals, la qual cosa ha permès al Dr. Jalil Jatri i als tècnics de la plantilla d'oftalmologia assumir noves responsabilitats en relació a l'atenció oftalmològica i òptica. A **Mogambic**, s'han prioritzat les branques de la formació, amb l'organització de comissions a l'Hospital Central de Maputo; la prevenció, amb cursos per als triagem i agents de salut comunitària; i l'atenció òptica, amb la posada en marxa d'un taller d'òptica a l'Hospital Provincial d'Inhambane.

Al programa **Ulls de Bolívia** s'ha posat èmfasi en la dotació i s'han equipat les consultes dels quatre hospitals del municipi d'El Alto, en la recerca de la creació d'una xarxa d'atenció oftalmològica pública. També s'ha seguit amb la formació dels professionals de l'Hospital Municipal Bolivià Holandès durant les comissions mèdiques i la formació a través de videoconferència. L'últim programa iniciat per la Fundació a **Mali** també ha prioritzat la transmissió de coneixements al personal local, a través de l'organització de comissions formatives i la concessió de beques, i en la dotació d'equipaments, amb la posada en funcionament del taller d'òptica de Mopti i el quiròfan de Bankass, que ja ha acollit la primera comissió mèdica.

Totes aquestes accions, més les aproximades 6.000 visites i 700 cirurgies que s'han fet durant l'any, han estat

NOTÍCIES

Formació pediàtrica als campaments

Més de 660 visites i 120 intervencions a la comissió mèdica al Sàhara

Les òptiques sahrauís atenen més de 4.600 persones

Intensa etapa de formació a Maputo

La primera comissió de Bolívia reforça la formació

Continua la formació a distància dels professionals bolivians

Primera comissió medicoquirúrgica a Mali

La Nit dels Ulls del món a Andorra, un èxit

Actes del Dia Mundial de la Visió

Presència de la Fundació en congressos d'àmbit internacional

ULLS DEL MÓN, ALS MITJANS

L'ENTREVISTA

Mohamed Toure, tècnic en muntatge d'ulleres de l'Hospital de Mopti

possibles gràcies a tots els associats, voluntaris, donants i col·laboradors que heu seguit mostrant el vostre compromís amb les persones amb problemes oculars i sense recursos econòmics dels països més pobres, tot i la delicada situació econòmica que es viu en el nostre entorn.

BONES FESTES I FELIÇ 2010

Notícies

Formació pediàtrica als campaments

La Fundació va organitzar del **27 de setembre al 10 d'octubre** una comissió pediàtrica als campaments de refugiats sahrauís de Tindouf, iniciativa inclosa en el programa *Ulls del Sàhara 2009*. L'encapçalava l'oftalmòloga **Teresa Noguer**, que estava acompanyada per l'optometrista **José Conchi García** i per la logista **Karina de Jesús**, procedent de l'empresa Novartis.

Els professionals voluntaris d'Ulls del món van **visitar** un total de **314 nens i nenes** de les escoles primàries de les diferents *wilaies*, que els tècnics de la plantilla d'oftalmologia ja havien seleccionat durant el primer semestre. Aquestes visites es van dur a terme als hospitals de Dajla, Smara, l'Aaiun i 27 de Febrer. Els escolars que presentaven patologies –un total de **14**– van ser **intervinguts** a l'Hospital Nacional de Rabuni. En aquest treball hi van col·laborar les infermeres instrumentistes **Sara Batlle** i **Tanit Iglesias**, l'anestesiista **David Singer** i el tècnic d'equipaments **Jordi Holgado**, que posteriorment van formar part d'una comissió mèdica (vegeu la notícia següent).

La comissió pediàtrica va desenvolupar un important paper de **formació** del personal local. Així, els **tècnics d'oftalmologia** van ser formats en **urgències oftalmològiques i farmacologia** de la mà de la Dra. Teresa Noguer, i en **graduació optomètrica infantil i sensibilització** per als nens i nenes per part de José Conchi García. L'optometrista també va transmetre coneixements sobre normes bàsiques d'**higiene ocular** a les **promotores de salut** d'Auserd i Smara, i va comptar amb l'assistència de 30 participants.

Més de 660 visites i 120 intervencions a la comissió mèdica al Sàhara

Just després de la comissió pediàtrica, de l'11 al 22 d'octubre, es va dur a terme la **comissió medicoquirúrgica** prevista per a aquest any als campaments. L'integraven els oftalmòlegs **Rebeca Atienza** i **Yuri Sánchez**, les infermeres instrumentistes **Sara Batlle**, **Tanit Iglesias** i **Isabel Quevedo**, l'anestesista **David Singer**, el tècnic d'equipaments **Jordi Holgado** i la logista **Olga Lloret**, del Banc Sabadell. També hi va participar l'oftalmòleg format per Ulls del món, el Dr. **Jalil Jatri**.

Durant els dotze dies que van treballar sobre el terreny, van fer un total de **660 visites** a les *wilaies* de l'Aaiun, Auserd, Smara, Bol·la i al dispensari de 27 de Febrer, el 52% de les quals van ser a dones. Del total de visites, **120** van derivar en **intervencions quirúrgiques**, que van tenir lloc a l'Hospital Nacional de Rabuni, la majoria d'elles per cataractes. Els professionals van aprofitar per **formar** el personal local en **tècniques d'anestèsia i instrumentació** oftalmològica.

Les òptiques sahrauís atenen més de 4.600 persones

Els òptics dels tallers i consultes dels campaments han atès un total de **4.623 persones** en el transcurs de l'últim any, han realitzat **3.751 refraccions** i han lliurat **1.589 ulleres** de vista cansada. Aquestes dades, que suposen un increment important respecte a les registrades l'any 2008, es van conèixer arran del desplaçament a la zona de la tècnica d'Òptica de la Fundació, **Sandra Barroso**, del **24 d'octubre al 4 de novembre**.

Durant el viatge es va dur a terme un **examen** als integrants de la **plantilla d'oftalmologia**, promogut pel Ministeri de Salut amb la col·laboració d'Ulls del món, que permetrà determinar les activitats de formació futures. La tècnica d'Òptica va aprofitar la seva estada als campaments per reunir-se amb el ministre de Salut de la República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD), **Sidahmed Tayeb**, i amb el responsable del Servei d'Oftalmologia, **Hamudi Mujtar**, amb la finalitat d'avaluar les activitats òptiques realitzades aquest any i concertar les properes accions en aquest àmbit.

El projecte *Ulls del Sàhara 2009* compta amb el **suport** de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) i els ajuntaments de Sitges, Santa Coloma de Gramenet, Hondarribia, Torrent, Zumarraga, Abrera, Vacarisses, Cambrils i Urretxu.

Intensa etapa de formació a Maputo

L'**Hospital Central de Maputo** ha acollit aquest últim trimestre de l'any dues noves **comissions de formació**. La primera es va celebrar del **12 al 24 d'octubre** centrada en **òrbita i pròtesi ocular**. Es va estructurar en dos cursos; el primer va anar a càrrec dels oftalmòlegs **Joan Prat** i **Ferran Mascaró**, i va permetre seguir formant els **oftalmòlegs i residents** de l'hospital i fer unes **40 visites i 30 cirurgies** a pacients amb patologies d'òrbita. Per la seva banda, el curs de pròtesis ocular, de la mà del tècnic **Javier Laiseca** i que va comptar amb la participació de **dos tècnics** locals, va permetre implantar **12 pròtesis**.

La segona comissió va tenir lloc del 14 al 24 de novembre, centrada en l'ús del campímetre. El curs va anar a càrrec del tècnic d'equipaments portuguès Robert van Velze i va permetre als tècnics de l'Hospital Central de Maputo adquirir coneixements sobre el funcionament d'aquest aparell, que permet detectar danys al nervi òptic.

El programa *Ulls de Moçambic* compta amb la **col·laboració** de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD), l'Obra Social "la Caixa", el departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat, la Fundação Calouste Gulbenkian, Caja de Ahorros de Navarra i el Col·legi Oficial de Metges de Barcelona.

Es tanca l'activitat mèdica a Bolívia

Del **7 al 19 d'octubre** es va celebrar a l'Hospital Municipal Bolivià Holandès la tercera i última **comissió medicoquirúrgica** prevista per a aquest any a terres bolivianes. L'integraven els oftalmòlegs argentins **Alfredo Kotlik** i **Vanesa Ortiz** –procedents del nucli territorial que Ulls del món té al país sud-americà–, la

infermera instrumentista **Gladys Julián**, també d'origen argentí, i l'optometrista murciana **Isabel Barberá**.

Els professionals voluntaris de la Fundació van oferir **atenció oftalmològica** a les persones amb problemes oculars i sense recursos econòmics del municipi d'El Alto. En total, es van realitzar unes **800 visites** i **70 intervencions** quirúrgiques. La comissió va servir per **formar** els professionals de l'Hospital i els residents de l'Institut Nacional d'Oftalmologia (INO) en pràctica quirúrgica i de diagnòstic, cures oftalmològiques i instrumentació. També es van dur a terme **xerrades de difusió i prevenció** en salut ocular adreçades als pacients tractats per Ulls del món.

El programa *Ulls de Bolívia* compta amb el **suport** de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID), la Fundació ONCE per a Llatinoamèrica (FOAL), l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat i la Fundació per a la Cooperació i Salut Internacional Carlos III (FCSAI).

Continua la formació a distància dels professionals bolivians

Ulls del món ha seguit aportant coneixements en subespecialitats oftalmològiques als professionals bolivians a través **d'un curs** a distància inclòs en el **Cybercampus Ulls del món**. Hi han assistit una **vintena d'oftalmòlegs i residents** de l'Institut Nacional d'Oftalmologia (INO), que s'han pogut formar en **patologia tumoral d'òrbita**.

El curs va tenir lloc els dies **10 i 11 de novembre**, i va anar a càrrec de la **Dra. Estrella Fernández**, de l'Hospital Clínic de Barcelona, i del **Dr. Joan Prat**, de l'Hospital Sant Joan de Déu, que van centrar les seves explicacions en la **radioimatge** i els tumors orbitals a la **infància**, respectivament. La sessió va ser presentada pel **Dr. Ricardo Casaroli**, secretari del Comitè Mèdic de la Fundació i coordinador de les activitats de formació, i va comptar amb el **suport** d'Alcon i Techno Trends.

Primera comissió medicoquirúrgica a Mali

La Fundació va dur a terme del **27 de novembre al 13 de desembre** la primera comissió medicoquirúrgica al país africà en el marc del projecte *Ulls de Mali 2008-2010*. La iniciativa es va desenvolupar a la localitat de **Bankass**, on Ulls del món ha creat la segona unitat quirúrgica de la regió de Mopti.

La comissió l'integraven el supervisor mèdic del programa *Ulls de Mali*, **Andrés Müller-Thyssen**, l'oftalmòleg argentí **Hernán Gras**, les infermeres instrumentistes **Susana Agra**, **María Jiménez** i **Natalia Zapiraín**, totes elles procedents del País Basc, i l'optometrista barcelonina **Carol Camino**. Els professionals voluntaris d'Ulls del món van dur a terme més de **600 visites** i **110 intervencions** quirúrgiques.

Entre el **29 de novembre** i el **3 de desembre**, també van viatjar a Mali el president i la directora general de la Fundació, **Rafael Ribó** i **Núria Ramon**, que van encapçalar la **inauguració oficial** del **quiròfan de Bankass**, així com del taller d'òptica de l'Hospital Regional Sominé Dolo, l'únic centre públic que munta ulleres a la regió i que Ulls del món va posar en marxa el mes de juny. El reconegut artista i col·laborador de la Fundació, **Miquel Barceló**, va assistir a la inauguració del quiròfan.

Els representants de la Fundació van aprofitar el seu viatge a terres malianes per **reunir-se** amb el ministre de Salut, **Oumar Ibrahim Touré**, així com amb **representants** de l'Institut d'Oftalmologia Tropical d'Àfrica (IOTA), el Pla Nacional de la lluita contra la ceguesa, la Direcció regional de Salut de Mopti i la delegació regional de la coordinadora de les Associacions i les ONG de Dones (CAFO), entre d'altres. El programa *Ulls de Mali 2008-2010* compta amb el suport del Govern Basc/Eusko Jaurlaritzia i l'Ajuntament de Matadepera.

La Nit dels Ulls del món a Andorra, un èxit

La Fundació va celebrar el dia **6 de novembre** la vuitena edició de **La Nit dels Ulls del Món**, l'acte anual de sensibilització i recaptació de fons que per quarta vegada va tenir lloc fora de Barcelona. El sopar solidari d'aquest any es va organitzar en terres andorranes, amb el nom de **Nit de Llum d'Andorra**, com a metàfora del treball dut a terme per la Fundació als països més pobres i que permet a les persones amb deficiències visuals poder tornar a veure la llum després d'anys de fosc.

L'acte, celebrat a l'Andorra Park Hotel, va resultar un **èxit** tant de recaptació, amb més de **160.000 euros** recaptats, com d'**assistència**. Així, va comptar amb la presència de **172 persones**, entre les quals hi havia representants de l'àmbit polític, empresarial, cultural i sanitari andorrà, però també catalans i persones procedents d'altres comunitats de l'Estat espanyol com Madrid o el País Basc. Van presidir el sopar el Copríncep episcopal, **Joan-Enric Vives**, i el cap de Govern d'Andorra, **Jaume Bartumeu**. La presentació de la vetllada solidària va anar a càrrec dels periodistes **Albert Om** i **Noemí Rodríguez**, mentre que **Toti Soler** hi va posar la nota musical.

Actes del Dia Mundial de la Visió

Ulls del món va commemorar el 8 d'octubre el **Dia Mundial de la Visió**, una jornada de conscienciació que pretén focalitzar l'atenció de l'opinió pública en relació amb la ceguesa i la manca de visió a escala mundial. Enguany, la jornada se centrava en la **perspectiva de gènere** i tenia com a finalitat sensibilitzar sobre la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'atenció oftalmològica entre homes i dones. La Fundació va celebrar el Dia Mundial de la Visió amb la inauguració de l'exposició "**Ulls d'Inhambane**", de la fotògrafa Elisenda Pons, a l'**Hospital Universitari de Bellvitge**. La mostra, que es podrà veure fins al 31 de gener de 2010, dóna a conèixer la tasca de cooperació realitzada a la província d'Inhambane en el marc del programa *Ulls de Moçambic*.

La jornada de conscienciació també es va commemorar sobre el terreny, concretament a Mali. El coordinador del programa *Ulls de Mali*, Albert Coulibaly, va fer efectiva la **recepció d'equipaments i materials** òptics i oftalmològics enviats per la Fundació per poder desenvolupar les activitats previstes en l'últim trimestre de l'any. L'acte es va celebrar al Centre Internacional de Conferències de Bamako, en el marc de la **9a Setmana Nacional de Lluita contra la Ceguesa de Mali**, amb la presència de personalitats desatacades del país.

Com ja és habitual els darrers anys, Ulls del món també va aprofitar el Dia Mundial de la Visió per difondre el seu **espot publicitari** en algunes de les principals cadenes de **televisió catalanes i espanyoles** (Televisió Espanyola, Televisió de Catalunya, la Xarxa de Televisions Locals de Catalunya, Barcelona Televisió i Canal Metro), que van emetre diverses projeccions en espais solidaris durant els dies previs i a la mateixa jornada. Aquest darrer trimestre, l'anunci també s'ha pogut veure a la **Mostra de Documentals Solidaris de Barcelona**, secció del prestigiós Festival Internacional de Documentals (Docúpolis), que ha tingut lloc a principis d'octubre al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

Presència de la Fundació en congressos d'àmbit internacional

La Fundació va participar del **5 al 7 de desembre** al **52è Congrés de la Societat Portuguesa d'Oftalmologia**, que es va celebrar a la localitat de Vilamoura (Algarve). L'esdeveniment, organitzat per la Societat Oftalmològica Portuguesa (SPO), va servir perquè l'entitat presentés les activitats que duu a terme als oftalmòlegs portuguesos. La presència de la Fundació al congrés es va plasmar en un **estand informatiu** atès per la cap de Gabinet, **Elisenda Rom**, i amb una xerrada del vicepresident d'Ulls del món, **Borja Corcóstegui**.

La Fundació també ha participat aquest últim trimestre de l'any al **II Congrés per a la Prevenció de la Ceguesa** en Països en Desenvolupament, celebrat els dies **16 i 17 d'octubre** a **Logronyo**, organitzat per l'associació Visión Mundi. La representació d'Ulls del món va anar a càrrec de l'oftalmòleg basc **Iñaki Genua**, supervisor

mèdic del programa *Ulls de Moçambic*, que va explicar les principals activitats de l'entitat en el marc d'un espai destinat a ONG espanyoles.

Així mateix, Ulls del món ha pres part a la **35a Conferència Europea de Coordinació** de suport al Poble Sahrauï (EUCOCO), organitzada a finals de novembre a **Barcelona**. La conferència es plantejava com un **espai de reflexió, coordinació i planificació** de l'activitat solidària que es duu a terme als campaments sahrauï de Tindouf. La coordinadora del programa *Ulls del Sàhara*, **Bibiana Ruberte**, va participar en un dels grups de treball establerts centrat en l'àmbit de la **salut**.

Ulls del Món als mitjans

Els mitjans de comunicació **andorrans** han fet una àmplia difusió del treball de la Fundació amb motiu de La Nit dels Ulls del món. Així, el sopar solidari ha aparegut a les pàgines d'*El Periòdic d'Andorra*, *Diari d'Andorra*, *Més Andorra* i *Bon dia*, i ha omplert minuts de la programació de Televisió d'Andorra i de les emissores de ràdio Cadena Pirenaica de Ràdio Televisió, Ràdio Nacional d'Andorra, Cadena Ser Andorra i AD Ràdio. La **premsa catalana** també ha donat veu a Ulls del món, especialment els mitjans d'alguns dels municipis que col·laboren amb l'entitat, com és el cas de Televisió L'Hospitalet, Ràdio L'Hospitalet, Ràdio Cambrils, *Revista de Cambrils* i *El Diari de Tarragona*. Hi ha hagut, així mateix, aparicions en els **mitjans de comunicació dels països on es treballa** com és el cas de Radio Nacional de Bolívia, Televisió Nacional de Bolívia i El Diario o el portal web www.maliweb.net.

L'Entrevista

Nom: Mohamed Toure

Edat: 36 anys

Professió: tècnic en muntatge d'ulleres de l'Hospital de Mopti

Vaig néixer a: Kangaré i **visc a:** Sévaré (Mali)

L'Hospital Regional Sominé Dolo de Mopti disposa des del mes de juny d'un taller d'òptica que ofereix ulleres a baix cost a les persones amb defectes refractius, gràcies a la Fundació Ulls del món. Es tracta de l'únic centre que munta ulleres a la regió i la segona òptica pública del país, ja que fins al moment només n'hi havia una a Bamako, situada a les instal·lacions de l'Institut d'Oftalmologia Tropical d'Àfrica. Aprofitem que es compleix mig any de la seva posada en funcionament per parlar amb Mohamed Toure, el tècnic en muntatge d'ulleres que se'n responsabilitza, una vegada finalitzada la seva formació a l'IOTA, en la qual ha col·laborat la Fundació.

Què suposa per a la població de Mopti la posada en marxa del taller d'òptica?

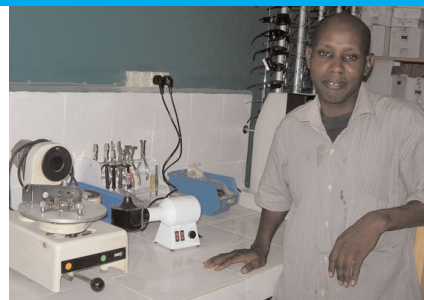
L'existència d'una estructura que ofereix ulleres a baix cost és molt adequada per a la població de Mopti. I no només pel preu, sinó també per la proximitat i la disponibilitat del material d'òptica. El funcionament del taller mig any després de la seva posada en marxa és satisfactori.

Ens pots explicar com es desenvolupa el teu treball diari al taller?

Consisteix a rebre les prescripcions de vidres, assegurar-me de l'existència d'aquesta correcció a l'estoc del taller, ajudar el pacient a escollir la muntura i donar-li el preu. També enregistro el número de rebut del pacient, així com les seves dades personals, i en prenc la distància interpupilar i l'alçada. A més a més, li facilito una fitxa de retirada d'ulleres amb la data de lliurament i la correcció. Posteriorment, faig les ulleres, les hi emprovo i les ajusto, així com responc els possibles dubtes del pacient i li dono els consells necessaris.

Per què has optat per aquesta professió?

El meu treball permet que els habitants de Mopti puguin millorar les seves tasques quotidianes: els treballs domèstics, els treballs manuals, la informàtica,

l'escriptura, la lectura, la pintura, veure la televisió, etc. Jo no només persegueixo ser un agent al servei de lluita contra la ceguesa al meu país, sinó també al món sencer.

Quin tipus de defectes refractius són els més comuns entre els pacients?

El defecte refractiu més comú és l'astigmatisme miòpic. És important destacar que la majoria de la població és analfabeta i, per tant, no demanen ulleres de presbícia; només ho fan els funcionaris i algun obrer. Així que les ulleres que es munten més són les d'astigmatisme.

Com valores la formació que has fet a l'IOTA, amb la col·laboració d'Ulls del món?

La formació ha estat satisfactòria gràcies a la participació de les diferents parts implicades, especialment del Dr. Coulibaly (coordinador del projecte Ulls de Mali), que hi ha posat molt esforç. També vull donar les gràcies a la Fundació perquè m'ha permès ser el que actualment sóc. Així mateix, vull felicitar els optmetristes d'Ulls del món amb qui he tingut l'honor de col·laborar; estic molt orgullós de la formació que m'han facilitat.

En la teva opinió, què suposa el treball de la Fundació a Mali?

La Fundació suposa la lluita contra la ceguesa al meu país. Ulls del món és a Mali com aquell que planta un arbre, de manera que espero que les arrels de la Fundació restin aquí per molt de temps.

Si no vols rebre aquest butlletí, només cal que ens contestis aquest missatge, indicant-nos que no te l'enviem més.

Carrer Tamarit 144-146

08015 Barcelona

Tel: 93 451 51 52

Fax: 93 451 47 77

www.ullsdelmon.org